

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Selenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Glasilo Glavnega Radniškega Saveza Jugoslavije.

Izhaja 10., 20. in 30. dne
v mesecu.

Stane posamezna številka
Din 1.25, mesečno Din 4.—,
celoletno Din 48.— Za čla-
ne izvod po 1.10 Din.

Oglaš po ceniku.

Dopisi morajo biti frankira-
ni in podpisani ter oprem-
ljeni s štampiljko dotične
organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.
Reklamacije so poštne
proste.

Stavka steklarjev.

Stavka steklarjev traja ob vzorni disciplini dalje.

Naše podružnice nam z vseh krajev javljajo, da so priredile članska zborovanja v smislu navodil Strokovne komisije. Nadejamo se, da ne bo niti ene, o kateri bi se moralo reči, da je stala v težki borbi, ko moramo odbiti v ničemur utemeljen kri-
vičen napad na kolektivno pogodbo in poskus, da se znižajo plače, ki so itak že daleč pod normalom. Če bi ne naletel ta poskus na skrajni odpor vsega delavstva, potem bo veljalo pravilo: **Danes proti drugim, jutri proti tebi!**

Delovno ljudstvo ima v prebivalstvu ogromno večino. Nihče bi si ne mogel z njim igrati, ako bi bilo tako organizirano, da bi naletel vedno na odpor celote, kdor bi napadel en del. Neorganizirane množice pa lahko tudi razmeroma slabe sile ločeno pobijejo. — Zato je potrebno, da smo v odporu enota in da nihče ne manjka. Potrebno je dalje, da je naša pomoč brza.

Dvakrat da, kdor hitro da.

Zato naj vse podružnice nabrane svote teden-
sko odpošiljajo, obračun pa podajo, ko se zbirka zaključí.

Tlačani.

Časopisi pišejo, da je zaprosila Trboveljska premogokopna družba pri ministrstvu za socialno politiko, da se izseljevanje naših rudarjev na Franco-
cosko kolikor mogoče oteži. . . . Ob tej vesti se spomnite na naše članke, s kojimi smo pokazali na nezaslišano izkoriščanje delovne sile v rudnikih Ju-
goslavije in na gorostastno nesorazmerje med ru-
darskimi plačami v posameznih državah, kjer stoji Jugoslavija prav na zadnjem mestu.

Človek s temi plačami ne more živeti, ne umreti. Le malo je pogumnih in toliko prostih, ki napravijo iz tega logično pravilen sklep, in ki re-
čejo: Z Bogom domovina, ki mi daješ kamen mesto kruha, in ki gredo v tuje kraje sreče iskat.

A brezsrčna mezdna politika naših rudniških podjetij in nemoč na tisoč kosov razdrobljenih, med seboj sprtih rudarjev, večja njihovo število iz dne-
va v dan. Pod vtisom tega se je drznila priti družba z nasvetom, naj — ministrstvo za socialno politiko izseljevanje zavira. Ministrstvo za socialno politiko naj bo žandar, ki naj drži tlačane Trboveljske družbe doma, da ne bodo mogli ti za boljšimi de-
lovnimi pogoji, temveč bodo, kakor so rekli temu v srednjem veku, privezani na grudo trdosrčnega gospodarja, da jo bodo namakali fizično prisiljeni s kapljami svojega znoj!

Tako se vračamo počasi nazaj, — ne za par let, temveč za cela stoletja. To smo zato v uvod-
niku povedali, ker ta slučaj ni samo za rudarje pod-
učen, ampak za vse tiste delavce, ki pravijo: Čemu napori za organizacijo, če mi organizacija ne more
priboriti vsak mesec večje plače, — pa se zato raz-
lete na vse strani in postanejo mlačni napram or-
ganizaciji, — ki sama zase morda res ni velesila,

pač pa predstavlja skupaj s sorodnimi organizaci-
jami močno družabno in politično silo, s katero je
treba računati, dokler je tu.

Če je pa ni več — potem ž njo ni treba več računati. In če bi ž njo ne bilo treba računati, —
potem ne bo nobene meje več, preko katere bi ne-
sramnost kapitalizma in izkoriščevalna volja ne šla. Stiskali nas bodo in pritiskali k tlom, vedno dalje,
vedno huje, tako dolgo, da bomo vsi spoznali, da
brez enotnih, trdnih in solidnih delavskih organi-
zacij ne gre. Brez organizacij so bili samo tlačani. Ako bi jih ne imeli, bi postali zopet tlačani. Zgor-
nji primer nam jasno dokazuje, da je tako.

Dokazuje nam pa tudi, da organizacije niso igra-
ča, s katero bi si smeli igrati, kakor otroci. To
igranje, kakor ga je bilo v povojnem času vse pre-
več, nas je privedlo po nekod v ta položaj, da si
upajo — z nami igrati.

Mladi fantje so se dve leti učili: čim slabše tem
boljše. Sedaj je slabo tu.

Boljše pa postane le, če se bomo iz tega nau-
čili, da so taki in podobni nauki nesmisel in če
bomo vstvarili boljše, ki ga želimo, s trdim in na-
pornim organizatoričnim delom. Bliža se zimski
čas, čas dolgih večerov.

Porabite te večere zato, da vstvarite zase in
za svoje otroke gotovost, da postane delavski raz-
red tudi v tej državi političen in družabni činitelj
in da ne postane tlačan, kakor bi želeli v svoji pre-
drznosti naši kapitalistični mogotci.

Mi vemo, da se kolesa zgodovine ne bodo vr-
tela nazaj in da se bodo njih nakane ob odločni
volji vseh ročnih in duševnih delavcev zlomile.

Za novi stanovanjski zakon.

Pred kratkim nam je prišlo v roke lepo delo
Mednarodnega urada, delo o stanovanjski krizi v
posameznih evropskih državah, in o ukrepih zoper
njo.

V vseh državah so ti protiukrepi resni, in uspe-
hi se dajo zasledovati v številkah.

Strani, ki govore o Jugoslaviji pa ne navajajo
števil. Zato pa izvenijo v optimistično zatrditev,
da smo na tem polju tudi mi nekaj napravili in da se
bližamo povratku v normalne razmere s koncem
tega leta, — to je s terminom, ko izgubi sedanjí
stanovanjski zakon veljavo.

So ljudje, ki si predstavljajo, da je za povrat-
tek v normalne razmere res dovolj, — da se stan-
ovanjska zaščita odpravi.

Med njimi nosi pri nas najglasnejši zvonec
znani Froelih, povojni prekupčevalec s hišami, ki
se razsaja po svojem domu nad »boljševizmom«
najemnika, ki ne morejo razumeti, da je stanovanj-
ska zaščita res protisocialna, kakor je iznašel ta
gospod.

Resnica pa je vse drugačna in gorje nam, če
bi kdo poslušal take modrijane. Najemniki bodo
zato proti takim modrijanom tako glasno sprego-
vorili, da bo ta zvonček utihnil in da bodo vsi raz-
umeli, da bo pri nas stanovanjske zaščite še dolgo
treba, ako ne bomo ničesar ukrenili za grajenje no-
vih hiš in če bomo pustili skrb za to kapitalistom
in Froelihovim hišnim posestnikom. Pa tudi po se-
danji poti ne more iti več dalje. Najemniki zahte-
vajo, da se sicer dosedanja zaščita stanovanjskih
najemnikov vzdrži, ob enem pa zahtevajo, da se že
vendar enkrat kaj ukrene, da se bo začelo tudi pri
nas velikopotezno graditi. Slaba stanovanjska po-
litika mora, — tu ima Froelih prav — vsako stano-
vanjsko politiko diskreditirati. Posebno odločno

voljo, da se tu nekaj ukrene, kažejo naše delavske
organizacije. Vse ljubljanske strokovne organi-
zacije so podprle društvo najemnikov, ki je raz-
vilo v teh vprašanjih živahno delavnost. Delavska
zbornica je poslala svoje pripombe in predloge po-
tom centralnega tajništva delavskih zbornic na mi-
nistrstvo za socialno politiko. Tudi naše zadruge
prihajajo z iniciativami, ki si stavijo za cilj grad-
njo novih stanovanj. V Beogradu se je zavzelo za
zaščito najemnikov centralno tajništvo delav-
skih zbornic. Posebno lep uspeh pa je imela držav-
na konferenca stanovanjskih najemnikov, ki se je
vršila v Beogradu od 16. do 20. t. m.

Slovenijo je zastopal na tej konferenci s Ven-
cajz.

Kakor poročajo, se bo na podlagi akcije na-
jemnikov že objavljeni načrt stanovanjskega zaka-
na še temeljito predelal.

V predloženem načrtu je treba le eno spre-
meniti. Dokler so realne plače prenizke, ne sme črpati
zadruge glavnega vira iz obdavčevanja, ampak
mora obdavčiti tudi podjetja, ki morajo skrbeti, da
dobe delavci in nameščenci stanovanja, — ako jim
že ne dajo takih plač, da bi mogli za to sami skr-
beti.

Državna konferenca stanovanjskih najemnikov
je izdelala tozadevno dva popolnoma izdelana za-
konska predloga: Od teh govori eden o zaščiti sta-
novanskih najemnikov, drugi govori o gradbenih
zadrukah najemnikov. Prvi vzdržuje v glavnem do-
sedanje določbe glede zaščite najemnikov, ki jih
skuša še zboljšati.

Drugi rešuje problem gradnje stanovanj res
velikopotezno. Po tem načrtu naj bi tvorili vsi na-
jemniki v vsakem mestu zadruge najemnikov, ki bi
imela v toliko javno-praven značaj, kakor ga imajo

n. nr. naše bolniške blagajne. V teh zadrukah bi
morali biti včlanjeni prav vsi najemniki. Glavni
dohodek teh zadrug bi bila doklada na stanarino,
ki bi imela znašati v smislu projekta 15 odstotkov
stanarine. Razven tega bi morale oskrbeti občine
tem zadruham brezplačno stávljišča.

V slučaju, da občina nima pripravnih stav-
bišč, je dolžna nabaviti taka zemljišča v smislu na-
črta potom ekspropriacije. (Na ta način bi prišli
morda tudi v Ljubljani do tega, da bi gradili hiše
tam, kjer je že kanalizacija in kjer so že ceste, ne
pa po ljubljanskem polju in po Mirju. Op. ur.)

Daljnja sredstva bi bila podpora države in sa-
moupravni teles, kakor tudi privatnikov in končno
najemnina od zadrughih hiš.

Temeljna glavnica, vložena v hiše se bo v smi-
slu načrta porazdeljevala vsakega pol leta enako-
merno na vse zadrughne hiše, tako, da ne bi bilo
zadrughnih hiš, kjer bi mogle biti najemnine radi
cenejših gradbenih pogojev nižje, kakor v drugih,
prej ali poznej zgrajenih. Ta odredba močno
zmanjšuje riziko, ki je zvezan z gradnjo posamez-
nih hiš in ki odvrča zato kapital od gradbene pod-
jetnosti, ker se kapital upravičeno boji izgub, ki jih
mora prinesiti poedincu-graditelju porast dinarja.

Čim večja bo taka zadruha in čim več bo gra-
dila, tembolj bo vsled tega že sama od sebe nekaka
zavarovalnica zoper morebitne valutne izgube, ki
so mogoče, ako se gradi z izposojenim denarjem.
V zadrughnih hišah bo mogoče kupiti uporabo cele
hiše, ali pa tudi enega samega stanovanja za tako
ceno, da se more zgraditi s tem druga taka hiša
pod pogoji pod katerimi gradi zadruha. Kdor je
tako vporabo kupil, ta razpolaga s stanovanjem, ka-
kor da bi bil lastnik. Tudi njegovi otroci podedu-
jejo stanovanje. Če se pa trajno izseli ali umrje
brez svojcev, ki mu slede v uporabi, ima zadruha
pravico, da odkupi hišo za isto ceno (v zlatu), za
katero mu je svoj čas vporabo prodala. Prodati se
smejo zadrughne hiše le za polno vrednost in z odo-
britvijo občinske uprave. V vsem tem načrtu so
najtežji problemi, ki ovirajo danes gradnjo stano-
vanj na lep način rešeni. Če tudi so posamezne do-
ločbe tega zakonskega načrta še morda izpremem-
be potrebne, — vendar moremo reči, da sta izvr-
šila društvo stanovanjskih najemnikov v Splitu, ki
je načrt izdelalo in konferenca društev stanovanj-
skih najemnikov iz cele države, ki ga je osvojila,
zelo koristno delo. Naloga vseh stanovanjskih na-
jemnikov mora biti, da zastavijo vse svoje sile, da
tu ne ostane pri načrtu in da postane ta načrt za-
kon.

Če bi do tega ne prišlo, naj skušajo naše ob-
čine in naše po zadrughnem zakonu ustanovljene
stanovanjske zadruge v njem izražene misli izve-
sti. V Ljubljani se je ustanovila povečini iz krogov
delavcev-zadrughnikov zadruha »Dom in stan«. Ta
in podobne zadruge bodo izvršile v vsakem slučaju
koristno delo, ker bodo zbirale in hranile denarna
sredstva, ki se jih bo na ta ali oni način pripeljalo
svojemü namenu.

Takih iniciativ je v Ljubljani več in priporočati
bi jih bilo tudi po drugod. Pri tem pa ne smejo po-
zabiti najemniki na zgoraj obrazložen obsežnejši
načrt, ki mora postati zakon.

Rudarski pokret v Bosni.

»Glas Slobode« piše o našem rudarskem po-
kretu v Bosni sledeče:

Lansko leto mesca maja je bil obnovljen v Ze-
nici Savez rudarskih delavcev. Delo za obnovev
Saveza se je pričelo v najtežjem času. Na eni strani
je bila politična reakcija proti delavskemu pokretu,
na drugi strani demoralizacija in desorientacija ru-
darskih delavcev, ki so zaplavali v največjem delu
v šovinistično nacionalne vode. Pri tem stanju je
bilo izredno težko začeti s širšim organizacijskim
delom in dviganjem pokreta. Pa vendar je mnogim
naporom in žrtvam uspelo, da se je Savez rudar-
skih delavcev zopet obnovil in začel s ponovno or-
ganizacijo. Že v začetku svojega dela dela se je
savezu posrečilo, da je sklenil z rudarskim ravnatelj-
stvom kolektivno pogodbo in tako nekoliko po-
pravil obupni ekonomski položaj rudarjev, ki so
imeli do tedaj po 15 do 27 dinarjev plače na dan.

Tekom tega leta je savez veliko trpel radi pre-
ganjanja njegovih najzvestejših funkcionarjev, kar
mu je zelo otežkočilo njegovo organizatorično delo.
Zadnji čas pa je vendarle premagal vse težave in

Stavka steklarjev traja dalje. — Pomagaj — zbiraj stavkovni sklad!

rudarji gledajo danes z večjim zaupanjem na svojo organizacijo kot na najmočnejšo zaščitnico njihovih razrednih interesov.

Med tem vsa opasnost še ni minila. Danes se opaža vse jačja težnja gotovih meščanskih politikov, da vstvarjajo za rudarje neke nove nacionalistične organizacije. Njihova težnja je, da na ta način še bolj onesposobijo že tako slab in razcepljen delavski pokret. Take organizacije pa nimajo zlasti v Bosni, kjer so delavci narodno in versko razcepljeni, absolutno nikakih življenjskih pogojev in morejo samo cepiti enotno fronto delavcev, pri čemur svojim članom ne donajajo nikake koristi. A ne samo da ne morejo vršiti naloge razredne mednarodne in medverske organizacije — one predstavljajo tudi ogromno nevarnost radi razpaljevanja nacionalističnih strasti med delavstvom. Zato je dolžnost razrednozavednih rudarjev, da se pravočasno uprejo tej nevarnosti in čim jačje organizirajo v svoji razredni organizaciji.

V njej bodo našli svoje brate, ki ne vprašajo za narodnost in vero, temveč skupaj čutijo vse težave današnjega družabnega reda. Samo v taki organizaciji, ki brani interese vseh delavcev enako brez ozira na vero in narodnost je mogoče voditi uspešno borbo za izboljšanje svojega položaja in kulturno dviganje.

Nov delovni red za tovarne.

V »Uradnem listu« je izšel pravilnik za inšpekcijo dela in načrt delovnega reda v tovarnah. Ta dva pravilnika imata svojo zgodovino. Izdelana sta bila kmalu potem, ko sta stopila v veljavo »Zakon o inšpekciji dela« in »Zakon o zaščiti delavcev«. A oblasti so ju sabotirale in v našem »Uradnem listu« sploh nista bila objavljena.

Mesto sedaj objavljenega delovnega reda, pa je potrdila inšpekcija dela delovni red, ki ga je predložila v potrditev Zveza industrijcev. Sedaj, ko je objavljen uradni predlog za delovni red v tovarnah, imamo priliko primerjati, kaj na tem predlogu Zvezi industrijcev ni bilo všeč.

Jasno je, da sta oba predloga istega izvora in da je nastal predlog Zveze industrijcev tako, da se je iz uradnega predloga vse črtalo, kar je postavljeno vanj v interesu delavstva.

Pravilnik za železniško osebje.

Na poziv generalne direkcije železnic je bila sklicana za 17. in 18. t. m. anketa vseh železničarskih organizacij v Beograd, ki je razpravljala o načelih, ki bi jih bilo treba uvaževati pri izdelavi pravilnika za delovno osebje pri železnicah.

Po obširni razpravi so se sprejele neke vodilne smernice.

Vse organizacije in predstavniki generalne direkcije kakor tudi ministrstva saobračaja so se zedinili na načrt, ki se razlikuje od dosedanjega zelo reakcionarnega zakona o državnem prometnem osebju in približuje zakonu o zaščiti delavcev, ki predstavlja, če tudi ni popoln, nekaj napredka na polju delavske zaščitne zakonodaje. Novi načrt, ki je izdelan v glavnem na podlagi svoječasnega načrta Saveza železničarjev Jugoslavije (ki smo ga v »Delavcu« v celoti objavili), predstavlja kompromis med stališčem tega saveza in stališči ostalih železničarskih organizacij.

On je razdeljen na deset poglavij. Njegove glavne osnove so: Stalnost se doseže po 3 letih službe, odnosno po dovršenem 21 letu; odpovedni rok začasno nastavljenih delavcev znaša 14 dni, stalno delavstvo pa se more odpuščati samo po

Zato je dolžnost rudarskih delavcev, da se dvignejo najostreje proti takim poskusom, ki jih duhovno razdvajajo in cepijo in da povedejo borbo proti takim škodljivim in opasnim pojavom v njihovi sredini.

K tem izvajanjem »Glasa Slobode« imamo dostaviti le to, da stojimo tudi v Sloveniji pred podobnimi poskusi.

Čeprav pri nas verskih razlik ni, moramo odkloniti poskuse, organizirati naše rudarje na tem temelju. Kje je glavni vzrok, da gre rudarjem tako slabo in da se jih drznejo tuje privatne družbe, kakor je Trboveljska, tako nesramno izkoriščati, kakor jih?

V tem, da so organizacije rudarjev razbite, da so razbite predvsem v rudnikih države, našega največjega rudarskega podjetja.

To pa ne bo in ne more biti nikdar bolje, če bomo vstvarjali organizacije tako, da bodo v eni katoliki, v drugi pravoslavni, v tretji muslimani, — tako da bi bilo za vse čase nemogoče doseči to, kar želi delavstvo in vsi njegovi pravi prijatelji najiskreneje, to je: edinstvo in sodružne odnose med vsemi, ki delajo in trpe. Zato so nove klerikalne organizacije, ki jih skušajo ustanovljati tudi med slovenskimi rudarji sovražnik pravih rudarskih organizacij. Kdor nas skuša odcepiti od svetovnega delavstva, ta vede ali nevede kapitalu pomaga.

Najvažnejše je, da predpisuje uradni službeni red gotove funkcije, ki jih imajo vršiti delavski zaupniki. S tem se postavlja ta službeni red samo na stališče zakona, ki institucijo obratnih zaupnikov priznava.

To pa gospodi, ki zakon o zaščiti delavcev sabotira, ni všeč. Zato je črtala iz formularja delovnega reda vse odstavke, ki govore o obratnih zaupnikih. Ko priobčujemo tekst novega službenega reda, pozivamo vse organizacije, da zahtevajo, da se uveljavi v njihovih obratih v »Uradnem listu« predpisan delovni red.

Delavsko zbornico pa pozivljamo, da zahteva, da se postavijo naše inšpekcije dela na stališče uradnega projekta in predpišejo za vse obrate ta delovni red, sedaj veljavnega pa razveljavijo. Tekst novega delovnega reda priobčimo na drugem mestu.

razsodbi disciplinarnega rzsodišča, delavni čas znaša 8 ur. Nadurno delo se ima odškodovati s 100 odstotki. Plače se določajo po pogodbi na osnovi minuma, potrebnega za eksistenco. Organizacija delavcev in njihovi zaupniki se priznavajo v smislu odredb zakona o zaščiti delavcev. Penzije se imajo regulirati v smislu IX. poglavja zakona o zaščiti delavcev.

Ko se bo ta projekt po ministrstvu saobračaja proučil, se bo sezvala ponovna anketa v svrhu končnega pretresa tega važnega pravilnika.

Prigodom te ankete, in na predlog delegatov Saveza železničarjev Jugoslavije, se je poslala ministru saobračaja predstavka, s katero se zahteva takojšnje povišanje delavskih plač, ne da bi se čakalo na novi pravilnik. Posebej se je povdarjalo, da je takojšnje prevedenje na nove plače potrebno, zlasti tam, kjer še ni prevedeno.

Posebno je obrnjena pozornost na težak položaj delavcev v Bosni in Sloveniji, kjer znaša povprečna mezda okrog 20 do 30 dinarjev na dan, kar nikakor ne zadostuje za kritje najmanjših življenjskih potrebščin.

Nov dar ministra Sušnika.

Iz Beograda nam poročajo, da je minister za promet Sušnik izdal v pravilniku za vozne ugodnosti naredbo, po kateri dovoljuje nastavljenemu osebju režijske cene, ki znašajo 5 odstotkov normalnih cen, nasprotno pa je delavcem odvzel dosedanje režijske cene ter ji milostno dovolil plačevanje 25 odstotkov normalnih cen kot vozno olajšavo.

Savez železničarjev je proi temu novemu napadu na pridobljene pravice železničarjev najodločnejše protestiral.

Ljubljana. Neki sodrug nam pše: Ko so prišli klerikalci na vlado, so toliko obljubovali, da sem bil še jaz vesel in da sem misel: Malo boljše bo pa že, kakor je bilo! A malokd se je še tako slabo izkazal, ko ta Sušnik. Vsak dan nam kaj vza me. Zdaj na nobenega ministra več ne verjamem. Pri nas jih je veliko, ki pravijo, da bodo sedaj za Radiča. Njegovi pristaši imajo zdaj polna usta ob-

ljub in marsikdo jim verjame, čeprav je bil od takih in podobnih falotov že desetkrat ogoljufan. Jaz pravim: Če bi prišel enkrat Radič na vlado, bo še slabši, ko so bili drugi.

Kdor ima široko odprta usta, tega navadno ni nič prida.

Pripomba uredništva: Čisto tako je. Naj pride kakršen minister hoče, vsak si bo iz delavstva in iz železničarjev tako dolgo norca delal, dokler bodo na tisoč kosov razbiti in neorganizirani. Edina rešitev je v razrednozavedni in močni organizaciji, s katero bo moral vsak računati, pa naj sedi na ministrskem fotelju Peter ali Pavel.

Kolikor ima kdo moči, toliko ima pravice. Vaša moč je v organizaciji. Pojdite zato od moža do moža in razlagajte, da je treba vsem v organizacije in da je to pot, po kateri je postalo delavstvo drugih dežel uvaževanja vreden faktor.

Krščanski železničarji in klerikalna stranka.

Do prevrata se je lahko preštel na prste ene roke tiste železničarje, ki so gravitirali k klerikalnem. Železničar je bil že po svojem poklicu nekaj prototip klerikalizma in naši klerikalci se niti niso mnogo trudili, da bi skušali pridobivati pri železničarjih. Nasprotno: ravno v železničarju so videli največjega sovražnika klerikalizma, saj je železničar veljal kot nosilec kulture. V najbolj črnih dolinah, po katerih je enkrat zdrčala lokomotiva, je bila, ko je prišel prvi čuvaj, v farni cerkvi posveče-

na cela pridiga temu novemu »sovražniku svete vere« v resnici klerikalizma. Seveda je bil vsak železničar a priori socialist, v katerem so vtešene same slabe lastnosti. In gospod župnik so znali jako spretno svoje ovčiče varovati, da se ne okužijo, kar je imelo za posledico, da si ta nov železniški element navadno dolgo ni mogel pridobiti zaupanja pri ljudstvu. Seveda je ljudstvo končno spoznalo, da železničar ni prav nič nevaren, nasprotno: da je celo prijazen. Toda ravno takšna prijaznost je bila

v očeh gospoda dušnega pastirja tista nevarnost, katere se je on najbolj bal, in zato je svaril kmečko ljudstvo, da sploh z železničarjem ne občuje, češ, čeprav se vam zdi prijazen, je vendar nevaren in baš zaradi tega!

Seveda gospod župnik ni mogel popolnoma prepričati, da ne bi železničar pridobil polagoma pristašev in tako je nastala organizacija, najprej strokovna, potem tudi politična, in led je bil prebit.

Železničarska strokovna organizacija je postajala polagoma faktor, katere se je vse balo, dasi železničar ni hotel nikomur nič hudega, marveč je samo zahteval, da se njega smatra tudi za človeka, ki mu gredo vse pravice, katere si lastijo drugi ljudje. Delo je bilo težko, ampak stari sodrugi so vztrajali, če tudi ni manjkalo žrtev, toda železničarska stroka je vedno ter ponosno korakala na čelu vsem ostalim strokam in zato je niso zastoni imenovali: pionir delavstva.

Vse drugače je pa žal danes. Tista stroka, ki je bila pionir, je danes degradirana na najzadnje mesto za vsemi ostalimi. Nočem tukaj razmotrivati vzrokov, saj so bili že sto in stokrat pretrešeni, četudi največkrat niso kritiki baš prav zadeli. »Generali« niso krivi, ampak masa, armada je kriva, ki generale nastavlja ter odstavlja. Saj jih vsaj tukaj kralj ne imenuje, ampak občni zbori in hudič bi ne bil, da se takega generala ne bi mogli iznebiti, o katerem je 90 odstotkov prepričanih, da ni ta pravi. Jaz stojim na stališču: Če so se napravile pogreške, tedaj je treba to le konstatirati in skrbeti za to, da se v prihodnosti ne ponove, a ne zato organizacije zavreči! Sedaj ko nimajo železničarji tiste dobre ter močne organizacije, s katero niso le branili že postojećih pravic, ampak pridobivali tudi postopno nove, se jim tako slabo godi, kot se jim ni že 40 let. In ravno to periodo želi reakcija temeljito izkoristiti. Črni klerikalizem, največji sovražnik vsake svobode ter napredka, se je vrgel z vso vehemenco na neodporne železničarske mase in jih hoče požreti. Kakor hijene na bojnem polju, išče klerikalizem plena. Klerikalna politika je politika izstradanja mase, ker dobro ve, da oni, ki je izstradan je tudi duševno oslavljen in se ne more tako vspešno braniti skušnjavcu kot tisti, ki je več ali manj dobro situiran. Jasno je, da čim bolj je ljudstvo obubožano, čim bolj je revno, tem bolj je dostopno klerikalizmu.

In proti tej črni megli, ki omračuje duh, se ni prav lahko bojevati. Da je mogel priti v Sloveniji zadnje čase klerikalizem do tolikega vpliva, so pred vsem krivi naši oportunistični ter breznačelni komunisti, ki so šli roko v roki s črno reakcijo, jo podpirali in z njeno pomočjo voditi boj proti strokovnim organizacijam, ker so imeli s klerikalci skupen cilj, te organizacije uničiti, da dobe na ta način mase v svoje roke. Tu je delal komunizem za se, klerikalizem pa za se. Da bo večji vspeh, so klerikalci komuniste celo hvalili. Rezultat je: komunisti so organizacije omajali, če ne popolnoma razbili, a ob enem so se tudi sami ubili, klerikalizem pa je ostal in uganja sedaj prave orgije. Sedaj se velik strateg Lemež huduje ter se dela, kakor da bi danes na svet prišel, češ: klerikalci so lumpi, oni so največji škodljivci človeštva itd.!

Ja, prijatelj Lemež! Tega smodnika ni treba še le danes odkrivati. To vedo naši ljudje že dolgo. Ako ste vi dobili sedaj mačka, ni to prav nič čudno. Saj pravi pregovor, da po slabi tovarišiji glava boli! In ravno razkol, ki so ga povzročili dosedanj prijatelji klerikalcev, je vzrok temu, da so železničarji tako nizko padli, da je danes en Žebot med njimi mogoč! Ako se ne bo nekaj prav hitro okrenilo, da se klerikalno podiranje zaustavi in da se klerikalizem potisne nazaj v tiste meje, kamor spada, se bo zgodilo, da bodo klerikalci našemu železničarju zadnje srajco slekli, če jo še sploh ima. Zato bi jaz bil mnenja, da je že čas, da nemo s pasivno rezistenco proti samim sebi in da se organiziramo na pošten in zdravi podlagi in klerikalizmu zakličemo: Roke proč od strokovnih organizacij!
B.

Naš letak.

Z ozirom na Žebotove drznosti smo bili prisiljeni izdati letak, s katerim smo ovrgli infamne ter drzne izpade na našo stranko ter njene voditelje, katere je poslanec SLS g. Žebot skušal na zelo nekavalirski način oblatiti. Klerikalcem je ta taktika prešla v meso in kri, da nasprotnika napadajo zahrbtno ter ga oblatijo, četudi to drži samo moment, ne stori nič, ker gre za stvari, kakor so n. pr. volitve, ko potrebujejo napadi efekta samo za en trenutek, samo za par dni. Po tem, ko so volitve enkrat končane, se ima opljuvani in oblateni čas čistiti, efekt je dosežen. Laž je tudi argument in masa, ki je poštena, ne more verjeti, da bi si grešna duša mogla gotove očitke kar iz trte izviti. Žebot je trdil pred železničarji, da je sodrug Divač glasoval v parlamentu za Pašiča, namesto za Davidovič—Koroščevo deklaracijo. S to drznostjo je omamil celo nekaj naših sodrugov, ki so to debelo Žebotovo raco sicer težko prebavili, vendar pa so bili v dvomu, ker niso mogli verjeti, da bi en narodni poslanec lagal.

Naravno je, da je ta letak Žebota silno razburil in se je skušal na vse načine izviti, ker smo mu

pomolili pod nos besedilo Divčevega govora, kakor ga je priobčil organ nove vlade, to so zagrebške »Novosi«. Seveda je potem začel Žebot zavijati, kakor to delajo vsi jezuiti, kadar se jih prime na pravem mestu. Rekel je, da je s tem Divac glasoval za Pašića, ker je glasoval proti njihovi deklaraciji. Torej je s tem zagrešil sodrug Divac proti svoji stranki izdajstvo, ker ni glasoval za Korošca in

njegovo prazno deklaracijo, v kateri ni niti ene besede o socialni politiki, niti o agrarni reformi in sploh ničesar za delavstvo. Mi se kar ne moremo načuditi Žebotovi — ne vemo če bi rekli — drznosti ali neumnosti. Gospod Žebot si naj kar za uha za piše to, da bomo od sedaj naprej bolj pazili na njegove kozolce. Laž ima kratke noge, krščanski g. Žebot!

Komunistična tarifna politika!

Doslej so se naši komunisti še ponovno in povsod kjerkoli jih je kaj, bodisi v posameznih krajih, bodisi v delavnicah bahali, kake zmagonosne pojme imajo oni o »Tarifni politiki« strokovnih organizacij. Ta tarifna politika baje hodi strogo po komandirskih smernicah velikega moskovskega komandanta Sinovjeva.

Da bi občutili to vratolomno politiko, diktirano iz Rusije, samo oni redki komunistični delavci, ki se sami zanjo zavzemajo, bi mi ne črhnil niti besedice. Bil bi to briedek nauk za njih same in profital bi od tega edinole socialistični pokret. Razočarani delavci bi se vrnili k socialistični politiki predvarka in realnosti. Delavski pokret bi se ojačil in reakcija bi utihnila pred močnimi strokovnimi organizacijami delavskega razreda.

Ker pa radi »komunističnih« norij trpi celokupno delavstvo, se ponekod prisiljeno odtuja od razredne borbe, prehaja v naročje buržuazije in postaja svoj lasten grobokop, je treba, da spregovorimo o tem zopet nekoliko besedi.

Treba je enkrat za vselej ovreči »komunistično« teorijo: »Što gore, to bolje!« Komunisti namreč mislijo, čim bolj bodo delavci lačni in brezpravni, tembolj bodo razboriti in revolucionarni, tem prej se bodo polastili meščanske države in sami ditatorsko zavladovali.

To blazno načelo, ki je bilo morda samo v Rusiji mogoče, se v državah, kjer so Rusi postavili svoje filijalke, grozno maščuje: Lakota, brezpravnost in najčrnejša reakcija je posledica takih načel. Delavstvo se demoralizira, prehaja med fašiste in si samo uničuje svoje z leti priborjene pridobitve in pravice.

Uničujoči dokaz političnega šarlatanstva nam nudi sledeči primer:

V Brodu n. S. se nahaja poleg ostalih podjetij, kjer so naše organizacije, dvoje industrijskih podjetij »Slavonija« in »Slaveks«. V teh podjetjih dela okoli 2000 delavcev. Ti delavci se nahajajo v tako groznem položaju, da človeku kar pamet prestaja. Oni so v »komunističnih« organizacijah ali vsaj duševno na njih slonijo, Minilo je že par let, da se o teh delavcih nič ne sliši, niti o kakem pokretu za zboljšanje svojega življenskega položaja, ki je več nego nevzdržen. Medtem, ko so vsa ostala podjetja, kjer ima naš »Obči Radniški Savez« svoje organizacije, bila primorana nekoliokrat že povišati plače delavcem, izboljšati delovno razmerje in ostale beneficije, se v onih dveh podjetjih niti betvice dosegle ni. Iz tega sledi, da je položaj naših delavcev v ostalih tovarnah za 100 odstotkov boljši od onih dveh podjetij.

V teh dveh podjetjih pa nahajamo še nekaj družega, kar v ostalih nikoli ne najdete: da so se vsi ultra revolucionarji (z jeziki seveda), ki so vsaj nekoliko vživali zaupanje delavstva, prodali gospodom delodajalcem za Judežev groše. Postali so obični sluge kapitalistov, ki so jih plačali, dokler so jih rabili za razbijanje sloge med delavstvom.

Borba za odpravo nočnega in nedeljskega dela pekovskih pomočnikov v Mariboru.

Borba pekovskih pomočnikov za odpravo nočnega dela in za nedeljski počitek ni nova, temveč se je pričela že pred desetletji v stari Avstriji. Starejši pekovski pomočniki se še živo spominjajo našega prezgodaj minulega sodr. Silbererja, bivšega poslanca starega avstrijskega parlamenta, ki je izdelal osnutek za specialni zakon o zaščiti pekov (Bäckerschutzgesetz) ter ga predložil parlamentu. Po smrti s. Silbererja je to akcijo nadaljeval sedanji župan mesta Gradec s. Muchitsch, ter je po preobratu v avstrijskem parlamentu bil sprejet ta specialni zakon o zaščiti pekov. Tudi v Jugoslaviji smo takoj po preobratu imeli naredbo, ki je prepovedovala nočno delo v pekovski obrti ter zagovarjala nedeljski počitek. To naredbo je nadomestil Zakon o zaščiti delavcev iz leta 1922, kateri govori tudi v § 19 o prepovedi nočnega dela.

Pekovski mojstri so se od začetka še precej prilagodili predpisom naredbe in zakona o zaščiti delavcev, če ravno so že leta 1920 protestirali proti odpravi nočnega dela potom ankete, ki se je vršila v Ljubljani. Umazana konkurenca pekovskih mojstrov je, ki tira danes pekovske pomočnike zmirom bolj v stari jarem nočnega dela. Posebno se odlikujejo majhni mojstri z enim pomočnikom in 3 do 4 vajenci, takozvani »krauterji« z izkoriščevanjem svojih vajencev potom nočnega dela brez nedeljskega miru.

V Mariboru se vodi med organizacijo pekovskih pomočnikov in pekovskimi mojstri krut boj, nešteto prijav se je vložilo pri inšpekciji dela v Mariboru, ali vse to ni imelo uspeha. Ta urad se ni zanimal, da bi te kršitelje zakona o zaščiti delavcev pozval na odgovornost. Tudi vse intervencije pri

Vstavili so jim štipendije, ko so dovršili svoje zločinsko delo. Predrzni so in sedaj kličejo delavce na pomoč, češ, gre za njih interese, da bi lahko še nadalje štipendije prejeli. Delodajalci, videč, da je delavska solidarnost razbita, so pometali štipendiste na cesto, da se rešijo plačevanja Judeževih grošev. Med temi so se prav posebno odlikovali poznani: Orsari, Krpan, Lončar itd.

Tako so ostali delavci, navdušeni revolucionarnih fraz, v še slabšem materialnem in moralnem stanju, prepuščeni na milost in nemilost krutiroki kapitalističnih delodajalcev, prepuščeni sami sebi.

Tako so delavci v tovarni »Slaveks« pred mesecem — torej v času nesloge in medsebojnega razdejavanja — naščuvani po teh propadlih tipih, predali zahtevo za 50-odstotno povišanje svojih plač in zahtevali obenem zboljšanje aprovizacije. Skupni zahtevki znašajo okoli 65 odstotkov. Delodajalec je dobro vedel, da stoji za temi zahtevami delavstvo z slabo organizacijo brez spretnih zaupnikov in neenotno ter je zahtevo kratkomalo odbil. On ne da nič.

Kaj storiti. Sklicali so zborovanje in proglasili štrajk — zadnje orožje v ekonomskem boju delavstva. Štrajku se nihče ne odzove in kapitalist triumfira. Pa vendar mora biti štrajk, — tudi če organizacije ni — saj je vendar Sinowjew v Moskvi tako rekel. Gosp. Kordić iz Ljubljane je prišel, da »izvojuje« zmago, ko je gibanje doživelo že fiasko.

Na oblast se je obrnil, da prisili ona delodajalca k povišanju delavskih plač. Torej organizacija — delavci sami — ga niso mogli prisiliti, zdaj ga naj prisili meščanska oblast! Tudi tu je gospodar povedal, da ne da nič. Vedel je, da siliti k temu ga more le delavec in ta je lačen, skregan in neenoten, in za boj nesposoben. (Kaj šele za revolucijo g. Kordić!)

Zopet shod in zopet štrajk. Tako se glasi »revolucionarno« načelo! Zopet fiasko in razočarani delavci. — To je bil zaključek komedije na račun prevaranega delavstva.

Delavstvo tvornice je uvidelo, da ga Sinowjevi emisarji vodijo v propast in jih je zapodilo. — A brez povišice, brez uspeha, potrto in osramočeno se je vrnilo zopet na delo.

Veliko srda, revščine in pomanjkanja je trpelo in še trpi, a nečesa se je iz te igre »komunistov« vendarle naučilo: da se brez solidne, močne organizacije ne gre v štrajk in da je načelo tarifne politike »Veliko ali nič doseči« zgrešeno!

To je politika, diktirana iz Moskve. Naši delavci se pa nahajajo na Balkanu. Naše razmere se bistveno razlikujejo od onih v Moskvi, v Nemčiji in drugod. Povsod zahteva boj z buržuazijo, druge forme. Delavci so to uvideli, le gospodje komunisti še tega ne vedo!

Vedeli bodo pa to takrat, ko bo vse razredno delavstvo združeno v organizaciji »Opčega Radniškega Saveza Jugoslavije«.

zadrugi pekovskih mojstrov so bile istotako brezuspešne. Umazana konkurenca pekovskih mojstrov tira pekovske pomočnike vedno dalje v nočni suženjski jarem, vajenci morajo delati do 12 in več ur dnevno, tako, da izgleda, kakor da bi sploh nobenega zakona, oziroma oblasti ne bilo, ki bi to omejevale. Podala se je deputacija pekovskih pomočnikov k velikemu županu v Mariboru s pritožbo kako pekovski mojstri kršijo Zakon o zaščiti delavcev, o prepovedi nočnega dela in nedeljskega miru in drugič, da inšpekcija dela kot kompetentna oblast, na vse vloge z označenimi prestopki pekovskih mojstrov niti ne reagira. G. veliki župan je obljubil, da bode to oblast opozoril na njeno dolžnost ter zahteval, da mora inšpekcija dela strogo postopati napram tem pekovskim mojstrom, ki kršijo Zakon o zaščiti delavcev.

Inšpekcija dela je kmalu potem poklicala predsednika pekovske zadruge, zastopnike pekovskih pomočnikov in zastopnika K. M. O., da podajo konkretne izjave in utemeljitev vseh prijav in pritožb. G. predsednik pekovske zadruge je priznal vse navedene prestopke pekovskih mojstrov. Inšpektor dela, ki je vse priznalo vzel v zapisnik, je dal predsedniku pekovske zadruge nalog, da mora poklicati vse mariborske pekovske mojstre skupaj, ter jim raztolmačiti § 19 in 17., katerega se imajo strogo držati. Omenil je, da bode v doglednem času pekarške obrate inšpiciral, ter vsakega mojstra strogo kaznoval, kateri bode ponovno kršil zgoraj navedene paragrafe.

Pekovski mojstri so imeli tozadevni sestanek dne 19. oktobra t. l., pri katerem bi se imeli zediniti za enotni začetek dela po zakonu. Ali ti gospod-

je so le razbijali po pomočnikih, ter so imeli pred očmi le umazano konkurenco in predrznost pomočnikov, ki si dovoljujejo njih visokost gosp. pekovskega mojstra zaradi zakonitih prestopkov nočnega dela naznaniti pri inšpekciji dela. Posebno se je odlikoval bivši predsednik pekovske zadruge g. Kovačič iz Tezna pri Mariboru, mojster brez pomočnika ter večkratni hišni posestnik, ki je kričal, da so pekovski pomočniki spet predrzni postali in da jih je treba »štucati«, kakor pri lanskem štrajku, ko pomočniki nič ne vedo od štucanja. Ta gospod naj raje pogleda po svojem obratu, morebiti bode našel, če bode hotel videti veliko, kar bi bilo treba odstraniti, in če trdi da je vse v redu, potem pa priporočamo, da gre g. inšpektor dela v ta obrat pogledat, v katerem bode našel to, kar g. Kovačič ne vidi. »Štucanje« pekovskih pomočnikov pa naj prav lepo pri miru pusti, drugače bi se mu škarje skrhalo in če kakega takega velemojstra veseli kaj štucati, naj pri sebi začne, in sicer pri jeziku.

Tako so gospodje pekovski mojstri razmotrivali o Zakonu o zaščiti delavcev, o odpravi nočnega dela in o priznanju nedeljskega miru, ko jim je na srcu leželo le sveti profit, ki si ga pa hočejo izbiti potom medsebojne konkurence na račun pomočnikov in ubogih vajencev. Zato se tako razburjajo čez pomočnike in njih razredno strokovno organizacijo, ki jo ti gospodje mnogokrat imenujejo »bolj ševiško«. Mislimo pa, da se ti gospodje zelo motijo, ker pomočniki ne zahtevajo ničesar drugega, kakor upoštevanje zakonitih predpisov in zaradi tega bi bili potem pomočniki »boljševiki«. Kako razumevanje imajo potem ti gospodje o razliki med »patriotizmom« in »boljševizmom«? Resnica je pa le ta, da bi bilo gospodom mojstrom najljubše, če bi ne bilo nobenega socialnega zakona, da bi potem brez vse skrbi lahko izkoriščali svoje pomočnike in vajence, kakor bi se jim poljubilo. Za profit kopljejo večina teh mojstrov vso kulturno in socialno sočutje kakor tudi vse zakone, ki ščitijo pomočnike in vajence. Pomočniki se pa bodejo borili z vso svojo močjo za svoje kulturne pravice in gospodje mojstri bodejo morali vpoštevati in pripoznati zakonite predpise o odpravi nočnega dela in pripoznanje nedeljskega miru. Pekovskim pomočnikom pa ključemo: združite se v svojih strokovnih organizacijah ter se z vso silo borite za odpravo nočnega dela, ker to je kulturna borba; nočno delo pomeni suženjstvo, ter ubijanje samega sebe. V vseh moderinih državah je zakonito odpravljeno nočno delo in pekovski pomočnik je vsaj toliko človek, kakor drugi delavec. Pri nas v Jugoslaviji pa hočejo gospodje pekovski mojstri iz svojega pomočnika narediti pohlevnega sužnja, kateri bi moral garati za majhno mezd, kakor pred 30 in več leti dnevno po 18 do 20 ur, torej noč in dan. To je potreba povedati, da tudi vso delavstvo, ki je za razvoj in povzdig kulture, spozna nakane teh gospodov. Treba je tudi povedati proletarskim starišem, da naj ne dajejo svojih otrok kot vajence v pekovsko stroko, v kateri bodejo že kot vajenci oropani nočnega miru. Ves proletarijat pa pozivljamo, da naj krepko podpira pekovske pomočnike v borbi za odpravo nočnega dela, ker s tem činom bode proletarijat pokazal, da vodi res borbo proti vsakemu nekulturnemu postopanju in to v veliki meri za odpravo nekulturnega nočnega dela v pekovski stroki.

Naše organizacije.

ZIVILSKA STROKA.

XVII. redna centralna seja Osrednjega društva živilskih delavcev se vrši v ponedeljek dne 3. novembra 1924 točno ob pol 7. uri zvečer v društvenih prostorih. Udeležba dolžnost! Predsednik.

KEMIČNA STROKA.

Zagorje. V nedeljo dne 19. oktobra se je vršila v Zagorju dopoldne seja stavkovnega odbora iz obeh obratov. Na tej seji smo napravili natančen načrt za borbo, ki nam jo je podjetje vsililo. Vsi se zavedamo, da bo ta borba težka in huda in se bomo pripravili na tedne in mesce trajajoči boj. Veselilo nas je, da je sklenila Strokovna komisija, da se naši borbi priključijo. Mi bomo pomagali vsak po svojih močeh; kar je mlajših so si preskrbeli zasilna dela, kdor koli se more sam vzdrževati se bo skušil vzdržati. S tem bomo dosegli, da bomo omogočili vzdržati tudi tiste, ki bi se sami ne mogli vzdržati. Popoldne je bil lepo obiskan shod vseh stavkujočih. Na shodu je vladala odločna volja, da se stori vse, da se vztraja v vsiljenem boju do zmagovitega konca. Garda zagorskih in hrastniških proletarcev bo dokazala v tej borbi, da zna postaviti mejo kapitalistični pohlepnosti.

Vestnik „Svobode“.

Organizirani očetje in matere, pozor!

Vaši otroci, ki obiskujejo šolske klopi, bodisi ljudskih šol, bodisi gimnazije ali trgovske ali meščanske, potrebujejo marsikdaj k učnim snovem pojasnil in moralne podpore, treba jim bo točne razlage k vsaki stvari, da jo res razumejo in se je tako lahko nauče. Dijaki imovitih staršev imajo inštruktorje, katere plačuje denar njihovih staršev. Delavskemu dijaku je tak inštruktor nemogoč, ker mu primanjkuje sredstev še za svoje študije. V

Zmaga steklarjev bo tudi tvoja zmaga!

tem pogledu Vam mora in Vam bo nudila organizacija potrebno moralno podporo. Vsak dan in ob vsaki uri je Vaši deci na razpolago inštruktor v javni knjižnici »Svobode«, v Celju, hotel pri Kroni, ki bo brezplačno podprl Vašo in našo proletarsko učečo se mladino. Poslužujte se, da se uverite, da ideja proletarskih organizacij še ni zaspala večno spanje.

PRIČETEK

delavskih izobraževalnih tečajev.

Z začetkom novembra prično sledeči tečaji:
V ponedeljek, 3. novembra ob pol 7. uri zvečer: Govorniški tečaj.
V torek, 4. novembra ob pol 7. uri zvečer: Delavstvo in umetnost.
V sredo, 5. novembra ob pol 7. uri zvečer: Najvažnejša razdobja v zgodovini.
V četrtek, 6. novembra ob pol 7. uri zvečer: Človeštvo, društveno knjigovodstvo.
V petek, 7. novembra ob pol 7. uri zvečer: Delavsko zakonodavstvo s pravnega in organizatoričnega stališča.
V nedeljo, 9. novembra ob 11. uri dopoldne: Slovenski pripovedniki in pesniki.
Začetek ostalih tečajev se naznani pozneje.
Tečaji se vrše v prostorih državne realne (bivše nemške gimnazije) v Betovnovi ulici.
Točnost dolžnost!

Izobraževalni odsek »Svobode«.

U. D. R.

Solidarnost.

V Zagorju in Hrastniku je izbruhnila stavka steklarjev, ker jim je podjetnik hotel znižati za 20 odstotkov plače. Med stavkajočimi je tudi večje število članov U. D. R.

Stavkajoči dobivajo podporo od svoje strokovne organizacije, ali razumljivo je, da strokovne organizacije v času tako težke brezposelnosti kot je sedaj ne morejo dati podpor, ki bi odgovarjale dejanski potrebi. Zato je naša dolžnost, da zberemo za svoje tovariše nekoliko poboljška.

Kapetani edinic naj sestavijo nabiralno polo in naj jih razdele med najagilnejše člane, ki naj v svoji okolici pobirajo prostovoljne prispevke. Vse članstvo U. D. R. pa prosimo, naj se zbirki po svoji možnosti odzove. Zbrane vsote naj se pošiljajo na centralo U. D. R. v Ljubljano, ki jih bo razdelila med stavkajoče tovariše.

Predsedstvo U. D. R.

Prosveta.

Uprava »Socialista« je sporočila vodstvu UDR da bo pričeni s prihodnjim mesecem prilagala svojem listu mesečno prilogo, ki bo namenjena izključno kulturnemu in športnemu delu med proletarijatom. Obenem nas je naprosila, da objavljamo vse razprave notice in športna pisma, ki se tičejo našega delovanja v tej prilogi, ki nam je brezplačno na razpolago.

Upravni odbor je to hvalevredno ponudbo z veseljem sprejel in bo odslej vse gradivo objavljaval v tej prilogi. Priloga bo priložena prvi številki »Socialista« v mesecu in bo skupno s »Socialistom« stala samo 2 Din.

Člani vseh edinic naj se na to številko »Socialista« zagotovo naroče, ker bodo dobivali v njej sproti vsa navodila za delovanje.

Kapetani edinic naj pa naroče za vsako edinico še po nekaj izvodov, katere naj člani razprodajo med svoje znanke. Na ta način bomo najlažje razširili med proletarijatom smisel za naše ideje. — Na delo sodrug! Bodočnost je naša!

Stavka steklarjev v Zagorju, Hrastniku in Straži traja dalje!

Načrtu Zveze industrijcev, ki gre za tem, da delavstvu čimprej znižajo plače, so se krepko uprli kot prvi steklarji. Ali pa bo ta odpor tolik, da se odbije za vedno naval Zveze industrijcev na delavske plače, ki znašajo komaj dve tretjini predvojnih in ki bi jih bilo treba prej zvišati nego znižati, je odvisno od vsega ostalega delavstva Slovenije.

Dve poti sta, med katerima danes zbira delavstvo Slovenije samo: zmaga ali propast. Če se bo delavstvo zavedalo izreka: »Danes Tebi, jutri meni«, potem delavstvu ni težko izbirati, in zmaga steklarjev bo zagotovljena. In zmaga steklarjev bo zmaga delavstva cele Slovenije!

Zbirka stavkovnega sklada steklarjev napreduje in upamo, da v bodoče ne bo prenehala do gotove zmage. Ko to zbirko priobčimo, tedaj bodo razočarane nasprotne sile in razočarani tisti mlačni sodrugji ki ne vrše v najtežavnejših delavskih borbah svojih svetih dolžnosti!

Vsem onim sodrugom, ki so in hočejo biti člani naših bojnih organizacij, smo naložili dolžnost, da žrtvujejo za gigantsko borbo steklarjev od svojega zaslužka

od dnevne plače po 1 Din.

Sodrugji, ki hočejo biti člani bojnih organizacij, naj se zavedajo, da tudi v tem boju odloča zavednost in bojaželjnost.

Pokažite podjetnikom in Zvezi industrijcev, da ste zavedni in bojeviti dovolj, da preprečite njih nakane.

Zmaga ali propast steklarjev je zmaga ali propast slovenskega delavstva!!!

Zanemarjanje službene dolžnosti.

Edinica »Marks« Ljubljana je sporočila upravni odboru, da so na proti vojnem shodu dne 21. septembra v Ljubljani, kjer je imela edinica rediteljsko službo brez zadostnega opravičila manjkali nasledni člani: Kraljič Jože, Vlah Maks, Dekleva Rihard in Žvokelj Franc.

Upravni odbor jih je zato, na svoji seji črtal iz članskega imenika naše organizacije in jih poziva, da vrnejo nemudoma ves društveni inventar, zlasti pa znak in legitimacijo.

Gospodarstvo.

Premog in drva za ljubljansko delavstvo!

Konzumno društvo za Slovenijo si je nadelo hvalevredno nalogo preskrbeti ljubljansko in okoliško delavstvo s cenim kurivom. Bila je že nujna potreba iztrgati tudi to življensko potrebščino iz rok privatne špekulacije, ter preskrbeti revnejšim slojem kurivo po zmernih cenah.

Oderuštvo pa ni cvetelo le pri kurivu samem, temveč še bolj pri prevoznini, kajti posamezni vozniki so si zaračunavali prav bajno visoke odškodnine za prevoz. Sedaj je tudi s tem konec, kajti Konzumno društvo bo razvažalo kurivo z lastnimi vozniki po najsolidnejši ceni. V cene, ki jih tu navajamo je že všteta tudi prevoznina.

Trboveljski premog 1000 kg Din 425.—;
Kočevski premog 1000 kg Din 350.—;
Klana bukova drva 1 kg po 35 para;
Klana bukova drva (žagana) 1 kg po 38 para.

Naroča se najmanj po 500 kg pri vseh ljubljanskih prodajalnah Konzumnega društva za Slovenijo.

Mednarodno delavsko gibanje.

Kongres strokovnih organizacij v Italiji. Predsedstvo italijanske strokovne zveze je sklenilo, da se bo vršil prihodnji strokovni kongres od 18. do 21. novembra t. l. v Milanu. Poleg ostalih važnih vprašanj se bo kongres pečal tudi z vprašanjem so cialne zakonodaje.

Učenjak o fašističnih strokovnih organizacijah. Znani italijanski nacionalni ekonom Riccardo Bachi ki je znan kot najboljši poznavalec italijanskega gospodarskega življenja, piše o fašističnem strokovnem gibanju med drugim sledeče: »Fašizem je skušal snovati organizacije delojemalcev in delodajalcev, v katerih bi združil oba nasprotujoča si razreda, da bi s tako skupnostjo in s politično silo uničil štrajke. Poskus take mešane organizacije, lahko smatramo za izjalovljen.« S tem dejstvom je položena na korenine fašističnih organizacij sekira in ako fašistični strokovničarji ne bodo z njim v bodoče računali, bodo iznenadeni.

Obnovitev »trozveze« angleških strokovnih organizacij. Med tremi najmočnejšimi strokovnimi organizacijami na Angleškem: rudarji, železničarji in transportni delavci, je nekdanj obstojala zveza za vsestransko podporo v hudih bojih. Ob priliki rudarske stavke l. 1921 se je ta zveza razbila. V zadnjem času pa se o tej trozvezi zopet mnogo razpravlja. Z obnovitvijo trozveze se že obširno peča izvrševalni odbor rudarske zveze. Zastopniki mednarodne rudarske zveze povdarjajo, da je potrebno da se preišče vzroke zrušitve prve trozveze, ki se naj jih po možnosti odstrani ter trozvezo obnovi.

Listnica uprave.

Z današnjo številko se je »Delavec« preselil iz Ljubljane v Ljudsko tiskarno v Maribor. Uprava in uredništvo »Delavca« ostane začasno še vedno v Ljubljani in se bo vršila v Mariboru le ekspedicija lista. Vse dopise naj se tudi v bodoče pošilja na stari naslov: Uredništvo in uprava »Delavca« v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II. Ljubljanske podružnice dobe odslej list po pošti, dočim ga bodo dobivale mariborske podružnice v Strokovnem tajništvu v Mariboru, Ruška cesta 7. Ako 40. številke »Delavca« kaka podružnica ne bo dobila v redu, naj list takoj reklamira, da moremo eventualne napake takoj popraviti.

Uprava »Delavca«.

Zbirajte za stavkovni sklad steklarjev v Zagorju, Hrastniku in Straži!

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor, Sodna ulica 20.

ZASTONJ

ne, pač pa po zelo nizkih cenah dobite vse kuhinjske potrebščine, kakor raznovrstna kleparska, kotlarska, kovnostiskarska ter ključavničarska dela in druge predmete pri zadrugi!

Jugometalija

r. z. z. o. z.

splošna kovinska industrija

Ljubljana, Kolodvorska ulica 18
Telefon št. 729

Ceneno češko perje!

1 kg siv. opuljenega perja 70 Din, na pol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 120 in 150 Din, mehko jak puh 200 in 225 Din, boljše vrsta 275 Din. — Pošiljatve carine prosto, proti povzetju od Din 300 naprej poštnine prosto. Vzorec zastonj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. Naročila samo na BENEDIKT SACHSEL, LOBEZ št. 82 p. Pilsnu, Češkoslovaška. Poštne pošiljke grede iz Češkoslovaške v Jugoslavijo okrog 14 dni.

Od slej se

razlikuje izvrstni, iz davna preizkušeni »Pravi FRANCKOV« kavni pridatek« od ponarejenih proizvodov tudi že na zunaj po novi, rjavomodro-beli etiketi. — Na tej se posebno iztičejo karakteristični znaki razlikovanja, ki so: im »Franck« in »kavni mlinček«.

»Pravi FRANCK« z mlinčkom« zahvaljuje svojo splošno priljubljenost izvrstnemu aromu in prijetnemu okusu ter svoji izdatnosti in tečnosti.

Pozor! Delavec in delavka! Teško zaslužiš svoj denar, zato pa ko kupuješ, kupi dobro trpežno blago samo češkoslovaški izdelek pri

„Češnisku“, Ljubljana, Lingarjeva in Stritarjeva ul.

Velika zaloga sukna za moške in ženske obleke, blago za površnike, velur, pliš, astrahan, tiftin. Posteljne odeje lastnega izdelka, porhetaste odeje, koci, garniture, ogrinarke, kocke, plete i. t. d.

Vse po znatno znižani ceni.

Proti jamstvu na obroke po navadnih cenah.